

ROCZNIK TOMISTYCZNY
11 (2022)

ROCZNIK TOMISTYCZNY

11 (2022)

ΘΩΜΙΣΜΟΣ ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
ANNARIUS THOMISTICUS
THOMISTIC YEARBOOK
THOMISTISCHES JAHRBUCH
ANNUAIRE THOMISTIQUE
ANNUARIO TOMISTICO
TOMISTICKÁ ROČENKA

ROCZNIK TOMISTYCZNY

11 (2022)

Naukowe Towarzystwo Tomistyczne
WARSZAWA

KOMITET REDAKCYJNY / EDITORIAL BOARD:

Michał Zembrzusi (sekretarz / secretary), Magdalena Płotka (zastępca redaktora naczelnego / deputy editor), Dawid Lipski, Natalia Herold (internet), Izabella Andrzejuk, Artur Andrzejuk (redaktor naczelny / editor-in-chief)

RADA NAUKOWA / SCIENTIFIC COUNCIL:

Adam Wielomski, Stanisław Wielgus, Antoni B. Stępień, Sławomir Sobczak, Arkady Rzegocki, Marcin Karas, Krzysztof Kalka, **Mieczysław Gogacz**, Pavol Dancák, Paul J. Cornish, Mehmet Zeki Aydin, Artur Andrzejuk, Anton Adam.

RECENZENCI / REVIEWERS

Tomasz Pawlikowski, Tomasz Duma

REDAKCJA JĘZYKOWA / LANGUAGE EDITORS

Elżbieta Pachciarek (j. polski), Bernice McManus-Falkowska, Ewa A. Pichola, Magdalena Płotka (j. angielski), Christel Martin, Iwona Bartnicka (j. francuski), Adam M. Filipowicz, Michał Zembrzusi (greka, łacina)

PROJEKT OKŁADKI

Mieczysław Knut

OPRACOWANIE GRAFICZNE, SKŁAD I ŁAMANIE

Maciej Głowacki

© Artur Andrzejuk / Naukowe Towarzystwo Tomistyczne (wydawca / editor)

Warszawa 2022

ISSN 2300-1976

Unikalny numer identyfikacyjny – 493506

Rocznik Tomistyczny ukazuje się dzięki pomocy Jacka Sińskiego

Redakcja Rocznika Tomistycznego

ul. Klonowa 2/2

05-806 Komorów POLSKA

www.roczniktomistyczny.pl

e-mail: redakcja@roczniktomistyczny.pl

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

PROFESOR MIECZYŚLAW GOGACZ (1926 – 2022)

Fotografia wykonana 8 listopada 2008 przez Izabelę Andrzejuk

Spis treści

Od Redakcji.....	13
Andrzej Duda List kondolencyjny Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	15
Paweł Grzybowski List kondolencyjny Burmistrza Rypina	17
Ryszard Czekalski List kondolencyjny Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego	19
Tomasz Duma Kondolencje z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II	21
Wiesław A. Mering „Miłość gwarantuje spotkanie osób po śmierci” (Homilia na Mszy Świętej pogrzebowej śp. Profesora Mieczysława Gogacza)	23
Antoni B. Stępień Mowa pogrzebowa	27

Rozprawy i artykuły

Izabella Andrzejuk Mieczysław Gogacz's anthropological explanation for the existence of angels	31
Grzegorz Pyszczek Poezja jako duchowe święto. O filozofii poezji Mieczysława Gogacza	39
Magdalena Płotka Przyjemność w filozofii starożytnej: Platon, Arystoteles, Epikur.....	53
Henryk Majkrzak Władze duszy w ujęciu św. Tomasza z Akwinu	65
Michał Zembrzuski Poznanie intelektualne duszy ludzkiej oddzielonej od ciała (<i>anima separata</i>) a intelekt czynny i możnościowy	89
Dawid Lipski Thomas Aquinas's Arguments in Defense of the Unity of the Substantial Form in Human Being	111
Paulina Sulenta Możliwość samozagłady świata. Metafizyczne dociekania św. Tomasza z Akwinu w <i>Kwestiach dyskutowanych o mocy Boga</i>	127
Izabella Andrzejuk Oblicza umiarkowania. Cnota skromności w aretologii Tomasza z Akwinu.....	147
Bartosz Zalewski Pojęcie <i>ius gentium</i> w <i>Summa Theologiae</i> św. Tomasza z Akwinu.....	159

Artur Andrzejuk The Problem of <i>affectiones</i> in the Texts of Thomas Aquinas	181
Magdalena Płotka <i>Ad altiora vel mirabiliora</i> . Richard of Saint Victor on Admiration and Affection.....	193
Marcin W. Bukala <i>Auctoritates ethicorum</i> Jana z Ząbkowic († 1446): autor, charakter tekstu i wykorzystane źródła (od „translacio arabica” do Akwinaty)	211
Kazimierz Mikucki Obecność filozofii tomistycznej w polemice Piotra Semenki z Andrzejem Towiańskim	227
Maciej Sobiech Ku tomistycznej teorii literatury	245
Artur Andrzejuk Franciszek von Tessen-Węsierski (1869–1947) i jego tomistyczna teoria cudu.....	261
Natalia Herold Ontyczna struktura normy w ujęciu tomistycznym	277
Wojciech Kilan Morderstwo jako odrębny typ działania śmiertelnościowego. Analiza filozoficzno-prawna w kontekście tomistycznej etyki	295
Marian Szymonik Moralny wymiar apostazji. Uwagi w kontekście filozofii klasycznej	313

Sprawozdania i recenzje

Natalia Herold Działalność Naukowego Towarzystwa Tomistycznego w roku akademickim 2021/2022	345
Michał Zembrzuski Sprawozdanie z Sympozjum Tomistycznego w Łomży 9 marca 2022	355
Julia Rejewska Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej <i>Filozofia i nauki stosowane. In memoriam prof. Marii Janik-Czachor</i>	359
Jan Krokos Metafizyka i teologia w dyskusji o człowieku i kulturze	363
Bruno Sadok Recenzja. <i>Aristoteles, Analityki pierwsze. Analityki wtóre</i> , tłumaczenie i opracowanie Marian A. Wesoły, redakcja naukowa Andrzej Maryniarczyk, Lublin-Roma: Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2020, ss. 454.....	377
Ewa A. Pichola Dietrich von Hildebrand – <i>Doctor Multifunctionalibus</i> – kolejna rola Doktora Kościoła dwudziestego wieku. Recenzja. Łukasz Golec, <i>Idee modernistyczne w filozofii i teologii w świetle pism Dietricha von Hildebranda</i> , Lublin 2021, stron 127.....	383

Izabella Andrzejuk Przyjemność i radość. Recenzja. Magdalena Płotka, Tomasz z Akwinu. <i>O przyjemności</i> , Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2021, ss. 193.....	391
Ewa A. Pichola Filozofia i etyka nauczane w szkole średniej, jako sposób poszukiwania prawdy. Recenzja. Zbigniew Zdunowski, <i>Filozofia jest ciekawa. Z ćwiczeniami dla lubiących myśleć</i> , Wydawnictwo von borowiecky, Radzymin 2021, stron 368 stron.....	397
Nota o autorach.....	403

Table of Contents

Editorial	11
Andrzej Duda A letter of condolence from the President of the Republic of Poland	15
Paweł Grzybowski Condolence letter from Mayor of Rypin	17
Ryszard Czekalski Condolence letter from the Rector of the Cardinal Stefan Wyszyński University	19
Tomasz Duma Condolences from the John Paul II Catholic University of Lublin	21
Wiesław A. Mering „Love guarantees meeting people after death” (Homily at the funeral Mass of the late Professor Mieczysław Gogacz)	23
Antoni B. Stepień Funeral speech	27

Dissertations and Articles

Izabella Andrzejuk Mieczysław Gogacz’s anthropological explanation for the existence of angels	31
Grzegorz Pyszczek Poetry as a spiritual celebration. On Mieczysław Gogacz’s philosophy of poetry	39
Magdalena Płotka Pleasure in ancient philosophy: Plato, Aristotle, Epicurus	53
Henryk Majkrzak Le potenze dell’anima secondo san Tommaso d’Aquino	65
Michał Zembrzuski Intellectual Cognition of the Human Soul Separated from the Body (<i>anima separata</i>) and Active and Possible Intellect	89
Dawid Lipski Thomas Aquinas’s Arguments in Defense of the Unity of the Substantial Form in Human Being	111
Paulina Sulenta The possibility of self-destruction of the world. The metaphysical considerations of St. Thomas Aquinas in the <i>Quaestiones disputatae de potentia Dei</i>	127
Izabella Andrzejuk Faces of temperance. The virtues of modesty in Thomas Aquinas’s arethology	147
Bartosz Zalewski Concept of <i>ius gentium</i> in <i>Summa Theologiae</i> of St. Thomas Aquinas	159
Artur Andrzejuk The Problem of <i>affectiones</i> in the Texts of Thomas Aquinas	181

Magdalena Płotka <i>Ad altiora vel mirabiliora. Richard of Saint Victor on Admiration and Affection</i>	193
Marcin W. Bukała <i>Auctoritates ethicorum</i> by John of Ząbkowice († 1446): the author, the features of the text, the quoted sources (from „translacio arabica” to Aquinas)	211
Kazimierz Mikucki The presence of Thomistic philosophy in the polemic of Piotr Semenenko with Andrzej Towiański	227
Maciej Sobiech Toward a Thomist Literary Theory	245
Artur Andrzejuk Francis von Tessen-Węsierski (1869- 1947) and His Thomistic Theory of Miracle.....	261
Natalia Herold Ontic Structure of Norm in the Thomistic Approach	277
Wojciech Kilan Murder as a distinct type of lethal action. Philosophical and legal analysis in the context of Thomistic ethics.....	295
Marian Szymonik The moral dimension of apostasy. Remarks in the context of classical philosophy.....	313

Reports and Reviews

Natalia Herold Activities of the Thomistic Scientific Society in the academic year 2021/2022	345
Michał Zembrzuski Report from the Thomistic Symposium in Łomża March 9, 2022	355
Julia Rejewska Report from the academic conference on <i>Philosophy and Applied Sciences. In memoriam of prof. Maria Janik-Czachor</i>	359
Jan Krokos Metaphysics and Theology in the Discussion of Man and Culture	363
Bruno Sadok Review. <i>Arystoteles, Analityki pierwsze. Analityki wtóre</i> , edited and translated by Marian A. Wesoły, redakcja naukowa Andrzej Maryniarczyk, Lublin-Roma: Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2020, pp. 454.....	377
Ewa A. Pichola Dietrich von Hildebrand - Doctor Multifunctionalibus - Another Appearance of the „Doctor of Church of the Twentieth Century”. Review. Łukasz Golec, <i>Idee modernistyczne w filozofii i teologii w świetle pism Dietricha von Hildebranda [Modernist Ideas in Philosophy and Theology from the Perspective of Works of Dietrich von Hildebrand]</i> , Lublin 2021, pp 127.....	383
Izabella Andrzejuk Pleasure and Joy. Review: Magdalena Płotka, <i>Tomasz z Akwinu. O przyjemności [Thomas Aquinas on Pleasure]</i> , Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2021, pp. 193.....	391

Ewa A. Pichola

Philosophy and Ethics Taught in the High School as a Path to Search for Truth. Review.
Zbigniew Zdunowski, *Filozofia jest ciekawa, z ćwiczeniami dla lubiących myśleć*, [Philosophy is
Interesting, with Tasks For Passionates of Thinking], Wydawnictwo von Borowiecky, Radzymin
2021, 368 pages..... 397

Note about authors.....403

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej *Filozofia i nauki stosowane*. *In memoriam prof. Marii Janik-Czachor* 26 maja 2022

W dniu 26 maja 2022 roku na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa *Filozofia i nauki stosowane. In memoriam prof. Marii Janik-Czachor*, zorganizowana przez Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Akademię Białską Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II oraz Naukowe Towarzystwo Tomistyczne. Spotkanie miało na celu uczczenie pamięci zmarłej 13 września 2021 roku Marii Janik-Czachor, profesor Instytutu Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk oraz kierownika i pełnomocnika Laboratorium ds. Centrum Fizykochemii Materiałów Instytutu Chemii Fizycznej PAN i WIM PW. Profesor Janik-Czachor, która zajmowała się chemią fizyczną

i była wybitną specjalistką w zakresie nanomateriałów, była również zwolenniczką współpracy przedstawicieli nauk ścisłych i nauk humanistycznych. I tak na majowej konferencji spotkali się filozofowie, teolodzy, pedagodzy, politolodzy, geolodzy.

Część plenarną, prowadzoną przez dr Izabellę Andrzejuk z Akademii Białskiej Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II, otworzyły wystąpienia prof. Jerzego Nitychoruka, rektora tej Akademii, oraz prof. Artura Andrzejuka, kierownika Katedry Historii Filozofii UKSW oraz przewodniczącego Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Profesor Nitychoruk w swoim wystąpieniu przedstawił prof. Marię Janik-Czachor jako osobę, która dostrzegąca niewystarczal-

ność nauk ścisłych do ujęcia człowieka w jego złożoności i głosiła konieczność rozszerzenia tego podejścia materialnego o aspekt duchowy. Prof. Andrzejuk ukazał panią profesor jako przedstawicielkę pokolenia wykształconego w starych standardach, w których łączyły się nauki ścisłe i humanistyka – ten szeroki ogląd rzeczywistości ukształtował prof. Janik-Czachor jako człowieka, a przy tym jako naukowca.

Pierwszy referat pt. *Pradawne obiekty archeologiczne na Pojezierzu Iławskim i ich znaczenie kultowe w świetle badań geologicznych* wygłosił prof. Jerzy Nitychoruk. Prelegent przedstawił w nim swoje badania geologiczne przeprowadzone na Pojezierzu Iławskim. W ich rezultacie okazało się, że część średniowiecznych obiektów dotychczas nazywanych grodziskami wcale grodziskami nie było. W trakcie prac odkryto, że niektóre z obiektów są znacznie starsze i nie występują nigdzie indziej. Ich cechą charakterystyczną jest obecność trzech lub czterech wałów. Obiekty te nie mogły pełnić żadnych funkcji obronnych, dlatego wydaje się, że pełniły one funkcje kultowe.

Jako drugi wystąpił ks. prof. Marian Szymonik z WSD i Instytutu Teologicznego w Częstochowie. W swoim wystąpieniu pt. *Etos naukowca w świetle przemówień Jana Pawła II do polskich środowisk akademickich* przeanalizował trzy aspekty omawianego zagadnienia: profesjonalizm badawczy uczonego, zagadnienia antropologiczno-moralne oraz posługę uczonego jako służbę kulturze humanistycznej. Prelegent zwrócił uwagę, że każdy naukowiec rozwija nie tyl-

ko talent badawczy, ale również pewien talent człowieczeństwa, który jest uniwersalny i właściwy każdemu człowiekowi. W myśli Jana Pawła II uczoney, rozwijając się naukowo w pracy badawczej, rozwija się jako człowiek.

Kolejny referat pt. *Status ontologiczny duszy odłączonej od ciała w ujęciu św. Tomasza z Akwinu* przedstawił ks. prof. Henryk Majkrzak SCJ. Prelegent ukazał duszę odłączoną od ciała jako mającą swoją aktywność oraz zdobyte za życia cnoty i wiedzę. Dusza odłączona, pozbawiona wyobrażeń i poznania zmysłowego, poznaje dzięki pojęciom, jakie zdobyła w życiu doczesnym, a dzięki iluminacji poznaje konkretne jestestwa cielesne w sposób ogólnikowy. Zdaniem ks. prof. Majkrzaka stan duszy oddzielonej od ciała nie jest stanem naturalnym i wskazuje na potrzebę zmartwychwstania.

Po dyskusji i przerwie kawowej głos zabrał ks. prof. Janusz Węgrzecki z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, który przedstawił *Koncepcję osoby w antropologii politycznej*. W wystąpieniu zostały wskazane dwie rywalizujące dzisiaj wizje antropologiczne. W pierwszej z nich, tzw. antropologii nieograniczonej, człowiek zostaje ujęty jako byt wolny, niczym nieograniczony, a zatem nieposiadający natury. W antropologii ograniczonej człowiek zostaje ujęty jako mający naturę, uwarunkowany dobrem i prawdą. Wybór jednej z tych antropologii nie pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcia dzisiejszych problemów politycznych.

Jako ostatnia w tej części wystąpiła dr hab. Magdalena Płotka, prof. UKSW, która przedstawiła referat pt. *Przyjemność w filozofii starożytnej: Platon, Arystoteles, Epikur. O związkach filozofii z medycyną*. W wystąpieniu przedstawione zostały starożytne koncepcje przyjemności oraz ich związek z medycyną. Platon za przyjemność uznawał przywracanie stanu naturalnego. Arystoteles odrzucił tę koncepcję i definiował przyjemność jako jakość, która towarzyszy czynności, gdy czynność ta jest nieskrępowana i udoskonalona. Epikur odróżnił kilka rodzajów przyjemności ze względu na sposób ich doświadczania, a za najcenniejszą przyjemność uznawał brak bólu. Wszystkie te trzy koncepcje stanowiły ważne głosy w starożytnej dyskusji, do której inspiracją były twierdzenia przedstawicieli szkoły lekarskiej, uczniów Hipokratesa, na temat przyjemności.

Po przerwie obiadowej nastąpiły obrady w sekcjach. Prowadzącą pierwszej sekcji była dr hab. Magdalena Płotka. Jako pierwszy referat pt. *Paideia – sztuka czy nauka?* przedstawił dr hab. Mikołaj Krasnodębski z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Głogowie. W swoim wystąpieniu podjął temat relacji między pedagogiką a filozofią. Początki pedagogiki związane są z powstaniem greckiej *paidei*. Do zadań pierwszych pedagogów należały nauka zawodu lub jakiejś innej umiejętności oraz moralne wychowanie człowieka, ale także wprowadzanie do filozoficznej kontemplacji rzeczywistości. Celem *paidei* było zrozumienie otaczającej człowieka rzeczywistości – stąd jej związek z filozofią.

Zdaniem prelegenta współczesna pedagogika pozbawiona jest swoich filozoficznych podstaw, a zatem nie spełnia już warunków stawianych *paidei*.

Kolejny referat, pt. *Filozofia a nauki wojenne*, wygłosił dr Adam Olechowski, przedstawiciel nauk o bezpieczeństwie, który zaprezentował różne podejścia do wojny w filozofii. Wśród nich znalazły się stanowiska, traktujące wojnę jako stan naturalny człowieka (Thomas Hobbes), jak również te, uznające wojnę za pogwałcenie harmonii (Zhuangzi). Wielu filozofów zwracało uwagę na nieunikniony charakter wojen oraz konieczność uwzględnienia możliwości ich wystąpienia w działaniach państwa, a także prowadziło rozważania na temat wojen na płaszczyźnie etycznej, podejmując temat oceny moralnej działań wojennych. Prelegent podjął również zagadnienie wojny w kontekście rozwoju techniki, który umożliwił ulepszenie człowieka w celu stworzenia żołnierza doskonałego.

Jako ostatni w tej sekcji wystąpił prof. Artur Andrzejuk, który przedstawił referat pt. *Polityka w życiu i modlitwach Gertrudy Mieszkówny*. Temat wystąpienia został wybrany nieprzypadkowo, ponieważ to właśnie niejako *Modlitewnik* Gertrudy Mieszkówny przed laty doprowadził do spotkania prof. Andrzejuka z panią profesor Janik-Czachor. Sam *Modlitewnik*, spisany przez Gertrudę w należącem do niej *Kodeksie Egberta*, jest uznawany za najstarszy polski tekst i cenne świadectwo kontaktów kulturalnych ze Wschodem i Zachodem. Prelegent przedstawił Gertrudę Mieszkównę, córkę Mieszka II Lamberta, jako wpły-

wową postać, zaangażowaną w politykę międzynarodową. Jej małżeństwo z Izjasławem I, wielkim księciem kijowskim, zapoczątkowało działania na rzecz umocnienia sojuszu polsko-ruskiego, które Gertruda prowadziła przez całe swoje życie.

Prowadzącym drugiej sekcji był dr hab. Michał Zembrzuski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, który przedstawił referat pt. *Philosophia ancilla theologiae, technologiae et scientiae. Kilka uwag o relacjach filozofii do innych nauk*. W swoim wystąpieniu podjął temat funkcji filozofii – w tym celu przypomniał średniowieczną tezę Piotra Damianiego, że filozofia jest służką teologii. Zdaniem prelegenta ta służebna funkcja jest filozofii narzucana do dzisiaj, choć filozofia nie służy już teologii, ale technice i naukom szczegółowym. Wśród filozofów, którzy podtrzymywali tezę o służebnym charakterze filozofii, choć nie zawsze jawnie, można wymienić Rogera Bacona, Franciszka Bacona, Roberta Grosseteste’a, Immanuela Kanta czy Martina Heideggera. Przeciwno tej tendencji opowiadał się Tomasz z Akwinu, który uznawał filozofię za wolną, a zatem niezniewołoną żadną funkcją wobec innych dyscyplin naukowych.

Jako drugi głos zabrał dr hab. Tomasz Pawlikowski z Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy, który wygłosił referat pt. *Rozróżnienie czynności i wytworu a tomistyczna nauka o poznaniu*. W swoim wystąpieniu prelegent przedstawił rozróżnienie czynności i wy-

tworu, zaproponowane przez Kazimierza Twardowskiego, z perspektywy tomisty. Ta propozycja Twardowskiego spotkała się z krytyką zarówno fenomenologów, jak i tomistów – w swoich pracach odnoszą się do niej Antoni Stępień, Mieczysław Gogacz, Mieczysław Albert Krąpiec. Współcześni tomiści wskazują, że poznanie nie jest wytworem, ale czynnością, a zatem tomistyczna teoria poznania ma charakter nie statyczny, ale dynamiczny.

Obrady tej sekcji zakończyło wystąpienie dr Izabelli Andrzejuk, która przedstawiła referat pt. *Rola pokory w cnocie umiarkowania. Tomasz z Akwinu*. Prelegentka zwróciła uwagę, że w myśli Akwinaty wszystkie cnoty są w jakiś sposób powiązane z cnotami kardynalnymi. Jest tak również w przypadku pokory, która ma powstrzymać pęd człowieka do własnej wielkości, a zatem należy do cnoty umiarkowania. Co ciekawe, sama pokora wiąże się również z męstwem ze względu na zadanie pokory, jakim jest wprowadzenie rozumnego porządku w uczucie nadziei, która jest specyficznym uczuciem dla władzy gniewliwej. Z powodu tych szerokich powiązań cnota pokory współpracuje z wielkodusznością, skromnością, wiarą, posłuszeństwem. Praktykowanie tej cnoty prowadzi do szlachetności, która pojawia się wtedy, gdy w każdym działaniu człowieka ujawnia się światło rozumu.

Uczestnicy konferencji po wysłuchaniu referatów kontynuowali dyskusje w kularach przy kawie i ciastku.

Nota o Autorach

Artur Andrzejuk – prof. dr hab., prof. zwyczaj. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW), na którego Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej kieruje Katedrą Historii Filozofii. Przewodniczący Naukowego Towarzystwa Tomistycznego, redaktor naczelny Rocznika Tomistycznego. Autor szeregu publikacji z zakresu filozofii i teologii średniowiecznej, tomizmu, etyki i klasycznej filozofii człowieka. Interesuje się problematyką uczuć, sprawności i cnót moralnych, relacji osobowych. Jest uczniem Profesora Mieczysława Gogacza.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7926-4070>

Izabella Andrzejuk – dr, członek-założyciel Naukowego Towarzystwa Tomistycznego oraz członek redakcji Rocznika Tomistycznego. Jest autorką ponad sześćdziesięciu artykułów o tematyce filozoficznej. Zainteresowania naukowe: historia filozofii (arystotelizm, tomizm, filozofia polska); filozofia, etyka, klasyczna teoria człowieka, filozoficzne podstawy mistyki. Autorka książek: *Filozofia przyjaźni. Tomasz z Akwinu* (Warszawa 2007), *Od etyki Arystotelesa do filozofii moralnej Tomasa z Akwinu* (Warszawa 2021) oraz (wspólnie z Arturem Andrzejukiem) *Tomasz z Akwinu jako etyk* (Warszawa 2021).
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4961-2580>

Marcin W. Bukala – dr hab., profesor w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN (Zakład Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej). Zajmuje się historią etyki życia gospodarczego okresu przed wyodrębnieniem się dyscypliny ekonomii, kulturą średniowiecza oraz szerzej filozofią praktyczną; główną podstawą habilitacji M.W. Bukala była monografia *Risk and Medieval Negotium. Studies of the Attitude towards Entrepreneurship: from Peter the Chanter to Clarus Florentinus* (Spoleto, 2014) o pojmowaniu ryzyka gospodarczego w prawie kanonicznym i teologii u schyłku XII i w XIII stuleciu. Jest autorem krytycznych edycji szeregu tekstów z polskiej etyki i teologii praktycznej XIV i XV wieku (m.in. Mateusza z Krakowa) i współautorem przekładu kwestii diskutowanych św. Tomasa *De potentia*

Dei. Jest również redaktorem naczelnym pisma „Prakseologia”. W roku akademickim 2021/22 prowadził seminarium poświęcone etyce i teologii praktycznej życia gospodarczego w tekstach Tomasza z Akwinu.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6489-913>

Tomasz Duma – ks. dr hab., pracownik badawczo-dydaktyczny w Instytucie Filozofii KUL; autor książek: *Akt i możliwość w filozofii realistycznej. Gallusa Mansera interpretacja teorii aktu i możliwości* (Lublin 2008), *Metafizyka relacji. U podstaw rozumienia relacji bytowych* (Lublin 2017), jak też licznych artykułów m.in. z zakresu metafizyki i antropologii filozoficznej. Interesuje się metafizyką, zwłaszcza tomizmu egzystencjalnego i antropologią.

Natalia Herold – mgr, absolwentka prawa i administracji na Uniwersytecie Gdańskim (lic.) i Uniwersytecie Warszawskim (mgr). Jest doktorantką filozofii Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz sekretarzem Zarządu Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Interesuje się filozofią klasyczną, a w niej szczególnie etyką i pedagogiką. Publikuje w „Roczniku Tomistycznym”.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4761-9495>

Wojciech Kilan – mgr, członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego oraz Pracowni Badań nad Światem Przeżywanym. Zainteresowania naukowe: historia filozofii (arystotelizm, tomizm); etyka cnót, filozofia społeczna, filozofia analityczna, fenomenologia. Pod opieką dra hab. Michała Głowali pracuje nad rozprawą doktorską pod tytułem: *Tomistyczna etyka działań śmiertelności państwa*.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1507-1787>

Jan Krokos – ks. prof. dr hab., absolwent Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie i Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej KUL, od 1994 r. zatrudniony na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Akademii Teologii Katolickiej, później – Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w Instytucie Filozofii. Kierownik Katedry Teorii Poznania. W latach 2005–2012 dziekan Wydziału. Zajmuje się problematyką poznania bezzałożeniowego i atematycznego, rolą języka w poznaniu, zagadnieniami sumienia, intencjonalności i metodologii teologii oraz filozofii. Inspiruje się filozofią klasyczną, fenomenologią oraz filozofią analityczną.

Dawid Lipski – dr, adiunkt w Instytucie Społecznych Podstaw

Penitencjarystyki Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości. Stypendysta Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego (Liechtenstein), Fundacji Lanckorońskich z Brzezia (Londyn) oraz Deutscher Akademischer Austausch Dienst (Kolonja). Redaktor w czasopiśmie „Pro Fide, Rege et Lege” oraz w „Roczniku Tomistycznym”. Nauczyciel mianowany etyki w szkole podstawowej.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2136-0622>

Henryk Majkrzak SCJ – ks. dr hab. teologii dogmatycznej (Uniwersytet Opolski, rozprawa: *Antropologia integralna w 'Sumie teologicznej' św. Tomasza z Akwinu*), dr teologii życia wewnętrznego (Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie, *Rola przyjaźni w życiu duchowym św. Augustyna*) oraz dr filozofii człowieka (Papieski Uniwersytet św. Tomasza z Akwinu w Rzymie, *La dignita dell'uomo nel pensiero di san Tommaso d'Aquino*). Wykładowca filozofii na uczelniach katolickich Krakowa i okolic, kierownik Sekcji Filozoficznej Polskiego Towarzystwa Teologicznego w Krakowie oraz członek Polskiego Towarzystwa św. Tomasza z Akwinu (KUL, Lublin), a także Naukowego Towarzystwa Tomistycznego (UKSW, Warszawa). Jest autorem wielu książek i publikacji, znawcą Kościoła w Azji Środkowej i na Zakaukaziu oraz Watykanu i papieskich formacji zbrojnych. W pracy duszpasterskiej wspiera szczególnie rodzinę, a w uroczystościach patriotycznych szczególną uwagę poświęca „Żołnierzom Wyklętym” (Niezłomnym).

Wiesław Alojzy Mering – bp dr, ordynariusz włocławski w latach 2003-2021. Stopień doktora filozofii uzyskał w warszawskiej Akademii Teologii Katolickiej w 1976 r., na podstawie pracy: *Koncepcja metafizycznej struktury duszy w tomizmie egzystencjalnym*. Promotorem doktoratu był prof. Mieczysław Gogacz, dla którego W. Mering był pierwszym wypromowanym doktorem. Po doktoracie przebywał na rocznym stypendium rządu francuskiego na Uniwersytecie w Strasburgu. Był redaktorem naczelnym „Studiów Pelplińskich”, wykładowcą przedmiotów filozoficznych w wyższych seminariach duchownych w Pelplinie, Koszalinie i Elblągu. W latach 1992-2003 sprawował urząd rektora WSD w Pelplinie. W 1996 r. ks. Mering opublikował podręcznik *Wstęp do filozofii*. Jest też autorem skryptu z metafizyki oraz ponad 1000 różnych tekstów naukowych, publicystycznych, duszpasterskich. Część z nich zebrano w książkach: *Niezmiennie głosić Ewangelię* (2013), *Trochę świata* (2020), *Qui tacet, consentire videtur* (2020), *Kleksy myśli* (2019) i *Kleksy myśli 2* (2020).

Kazimierz Mikucki – ks. dr hab. Jest autorem ok. 50 prac naukowych o tematyce filozoficznej. Główne zainteresowania naukowe: teoria i metodologia filozofii tomistycznej w Polsce po II wojnie światowej, filozoficzne aspekty życia duchowego i konsekrowanego. Napisał książkę pt. *Tomizm w Polsce po II wojnie światowej* (Kraków 2016).
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5589-2681>

Ewa Agnieszka Pichola – dr, absolwentka Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Doktorat z filozofii obroniła w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie rozprawy, w której analizowała dorobek Dietricha von Hildebranda z perspektywy obecności wątków modernistycznych w jego pismach. Interesuje się zagadnieniami z pogranicza metafizyki i psychologii, a dokładnie filozoficznych podstaw koncepcji psychologicznych i antropologicznych aspektów prawdy. Publikuje, uczestniczy w konferencjach, tłumaczy w j. angielskim.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6078-7384>

Magdalena Płotka – dr hab., profesor uczelniany w Katedrze Historii Filozofii Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Z-ca redaktora naczelnego Rocznika Tomistycznego. Zainteresowania naukowe skupiają się wokół średniowiecznej filozofii praktycznej, historii filozofii polskiej w XV i XVI wieku, paleografii łacińskiej oraz filozofii współczesnej. Jest autorką książki *Metafizyka i semantyka. Filozofia Jana Wersora* (Warszawa, 2013) oraz *Filozofia jako praktyka. Myśl krakowskiego praktycyzmu w XV i XVI* (Warszawa 2016). Publikuje w „Rocznikach Filozoficznych”, „Edukacji filozoficznej”, „Filosofiji”, „Roczniku Tomistycznym” i in.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6993-2178>

Grzegorz Pyszczek – dr hab., socjolog kultury, filozof, absolwent historii filozofii Akademii Teologii Katolickiej (obecnie Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego), pracuje w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, opublikował m.in. *Nadnormalność jako zjawisko społeczne* (2013).
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4221-7614>

Julia Rejewska – mgr, doktorantka filozofii w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół współczesnej etyki, filozofii kultury i filozofii edukacji.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5740-6608>

Bruno Sadok – mgr, doktorant filozofii na studiach doktoranckich Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Jego zainteresowania naukowe skupiają się wokół metafizyki realistycznej, filozofii perypatetyckotomistycznej i filozofii czasu.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0208-751>

Maciej Sobiech – dr nauk humanistycznych (filologia angielska), adiunkt na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Interesuje się twórczością G.K. Chestertona, dystrybucjonizmem angielskim, myślą Jacques'a Maritaina, tomizmem, personalizmem, romantyzmem angielskim, psychologią głębi C.G. Junga.

Antoni B. Stępień – prof. zw. dr hab. emerytowany profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Głównym przedmiotem jego zainteresowań filozoficznych są trzy dyscypliny: teoria poznania, metafizyka i estetyka. W teorii poznania podejmował: fenomenologiczną analizę deskrypcyjną, dyskusję ze sceptycyzmem oraz obronę możliwości wiedzy koniecznej dotyczącej świata. Jego teorię poznania należałoby określić mianem fundacjonalistycznej, maksymalistycznej i realistycznej. W metafizyce argumentuje za pochodnością świata od bytu absolutnego, osobowego, nieskończonego, wszechwiedzącego, wszechmocnego i nieskończenie dobrego; za odrębnością substancjalną człowieka w stosunku do innych bytów, w tym za niematerialnością najważniejszych działań umysłu ludzkiego oraz za istnieniem wolnej woli. Tezy te skłaniają go do uznania, że sens życia ludzkiego wykracza poza istnienie w świecie materialnym w takiej formie, w jakiej go teraz znamy. W stosunku do swego stanowiska filozoficznego używa określenia: „tomizm egzystencjalny w niektórych sprawach fenomenologizujący”. W estetyce podlega wpływowi fenomenologii w wydaniu Ingardena, a szczególnie - aksjologii fenomenologicznej. Jest autorem takich prac jak: *Wstęp do filozofii* (5 wydań); *Elementy filozofii*; *Wprowadzenie do metafizyki*; *O metodzie teorii poznania*; *Propedeutyka estetyki* (2 wydania); *Zagadnienie punktu wyjścia w filozofii. Teorie relacji: filozoficzne i logiczne*; *Studia i szkice filozoficzne* (3 tomy).

Paulina Sulenta – dr, adiunkt w Katedrze Metafizyki na Wydziale Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Do jej zainteresowań naukowych należą: metafizyka klasyczna (szczególnie tomizm egzystencjalny), metafizyka poznania, antropologia filozoficzna i filozofia Boga. W 2020 roku opublikowała monografię naukową pt. *Stwórcza moc Boga. Stanowisko św. Tomasza z Akwinu*.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1222-2519>

Marian Szymonik – ks., dr hab. nauk humanistycznych w zakresie filozofii. Wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego w Częstochowie; „profesor stały” i wykładowca w Wyższym Instytucie Teologicznym w Częstochowie.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0796-8001>

Bartosz Zalewski – dr, prawnik, adiunkt w Katedrze Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, radca prawny. Członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego i Polskiego Towarzystwa Historii Prawa. Autor licznych publikacji z zakresu historii prawa, w tym szczególnie z zakresu prawa rzymskiego, m.in. monografii *Humanitas w ustawodawstwie Konstantyna Wielkiego. Religia - polityka – prawo* (Lublin 2021).

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7508-354X>

Michał Zembrzusi – dr hab, profesor uczelniany w Katedrze Historii Filozofii Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Interesuje się problematyką epistemologiczną w starożytności i średniowieczu, a szczególnie problematyką pamięci i teorią intelektu możliwościowego i czynnego. Jest współredaktorem książek w serii „Opera Philosophorum Medii Aevii”. W jej ramach w 2012 opublikował autorską monografię zatytułowaną: *Tomasz z Akwinu. Komentarz „O pamięci i przypominaniu”*. W 2019 roku wydał monografię pt. *Filozofia intelektu. Tomasza z Akwinu koncepcja intelektu możliwościowego i czynnego*, a w 2021 roku – przekład Tomaszowego Komentarza do „*De Hebdomadibus*” Boecjusza.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4647-479X>